

ХРАМ

Лист литургијске заједнице
при Храму Светог Саве у Краљеву

Јул-Август 2026. године
Број 124

Издази са благословом Његовог Високопреосвештенства
Архиепископа и Митрополита нишког
и администратора Епархије жичке Г. Арсенија

ВИДОВДАН – КОНТИНУТЕТ НЕМАЊИЋКОГ ОПРЕДЕЉЕЊА ЗА ЦАРСТВО НЕБЕСКО

Када се осврнемо на прошлост запазићемо једну несумњиву истину; историја човечанства је историја сталних сукоба, борби, ратова, страдања појединаца и читавих народа. Проклетство које прати род људски од оног библијског братоубиства, када Кајин уби брата свога Авеља, па све до овог нашег времена, јесте непрестано истрајавање у проливању крви, у ратовима и несрећама, у патњи слабих, обесправљених, понижених.

На помен речи „Видовдан“ прва мисао и прва слика која нам се појави пред очима јесте, велики и страшни судар две силне војске на Косову Пољу 15. јуна 1389. На једној страни турска сила, „тмушина азијатска“, по речима летописца, коју предводи султан Мурат, а наспрот њој, хришћански витезови и ратници на челу са српским кнезом Лазаром.

Затим друга слика: у том страшном боју гине турски вођа Мурат, али и српски Кнез Лазар са „благородним велможама“ и његовим „војницима, великим и малим“, хиљаде ратника и са једне и са друге стране остаје на равнине Пољу Косовском. Из њихове крви нићи ће божури; црвени из крви српских јунака, а плави из крви турских ратника. Победа је била на дохват српских снага, али због издаје и мањег броја војника, Срби нису успели да надвладају турску војску. Страшна трагедија, која је потресла српске земље и читаву ондашњу Европу уткана је у историјски пут српског народа.

„И Видовдан данак страшни,
С двије главе круну диже –
Са Лазара и Мурата.
Клону слаби пред силнијим,
Изнемокса мишца Срба
У Косову царство даде.
Српска сила и држава
На Косову тад погибе,
Али слава и витештво
У ц`јелом се виду каза.“
(Петар II Петровић Његош)

На Видовдан је исписана судба српског народа. Страшна, и узвишена. Косовски јунаци нису могли појмити пут којим су кренули, ни значај који ће имати њихов подвиг кроз векове. Видовдан је пре свега и изнад свега опредељење за Царство Небеско, Светог кнеза Лазара и његових светих ратника:

„Мили Боже, што ћу и како ћу?
Да ком ћу се приволети царству?
Да или ћу царству небескоме?
Да или ћу царству земаљскоме?
Ако ћу се приволети царству,
Приволети царству земаљскоме,
Земаљско је за малена царство,
А Небеско увек и довека!“

Хришћанска димензија и перспектива овог најважнијег догађаја у историји српског народа исказана је у овим речима народног песника и у свенародном сећању. Свети кнез Лазар потврђује јеванђелску истину: Ко хоће своју душу (живот) да сачува изгубиће је; а ко изгуби душу своју мене ради, наћи ће је (Мт 16, 25). Патријарх Данило III у Житију кнеза Лазара наводи речи Светога:

„Идимо, браћо и чеда, идимо у предстојећи нам подвиг гледајући на наградодавца Христа. Смрћу дужност послужимо, пролијемо крв нашу, смрћу живот искупимо и удове телеса наших непоштедно предајмо на посечење за веру и отачаство наше и свакако ће се умилостивити Бог на оне што остану после нас и неће истребити род и земљу нашу до краја.“

Уподобљавајући се Христу сваки човек мора бити спреман и да страда. Од апостолских времена па до наших дана видимо страдање хришћана: хиљаде и хиљаде, милиони мученика и исповедника, који су своју пламену веру и љубав према Христу доказали и показали дајући своје животе. Они постадоше синови Његови и не видеше смрти, него пређоше у живот. Од Светог првомученика Јакона Стефана до великог Лазара, беше много, таквих дивних примера несобичне и искрене вере и љубави према Христу.

Житија Светих су сведочанства те и такве саможртвене љубави према Христу и потврда речи Спаситељеве: „Не бојте се оних који убијају тело, а душе не могу убити; него се бојте онога који може и душу и тело погубити у паклу.“ Само онај који живи по Христовој науци и у Његовој љубави и онај који подражава Свете Његове и моли се Њему и Њима може ово испунити, може да постигне оно што се зове мучеништво. Такав је човек био Свети и праведни кнез Лазар. Његов живот је био испуњен љубављу према Христу и према свом народу. У одсудном часу када се таман облак надвија над земљом српском кроз Лазара проговара и сав његов народ, проговара оним духом јеванђелским којим живи од времена Свете браће Кирила и Методија, преко Светог Саве и Светих Немањића. У време Косовске битке култ српских светитеља, посебно владара из династије Немањића, обавезивао је оне који су желели да буду настављачи њихових традиција. Опредељење Светог Саве и Светог Симеона за Царство Небеско служило је као узор и самом кнезу Лазару. Зато он пре битке, каже својим „војницима, великим и малим“ да предстојеће страдање треба да прихвате „за Христа и за благочешће отачаства нашег“:

„Боље нам је у подвигу смрт, него ли са стидом живот. Боље је нама у боју смрт од мача примити, него ли плећа непријатељима нашим дати. Много поживесмо за свет, најзад постарали смо се за мало подвиг страдалачки примити, да поживимо вечно на небесима, дајмо себи именовање војника Христових, страдалаца благодатија, да се упишемо у књиге животне.“

Као што се Христос молио у Гетсиманском врту пред полазак на добровољно страдање, тако и кнез Лазар изражава потпуну послушност Христу, баш као и Христос према Богу Оцу. Он у потпуности испуњава речи Господа Исуса Христа: „Ако ко хоће за мном ићи, нека се одрекне себе узме крст свој и иде за мном“ (Мт 6, 24). Свети Кнез, а са њим и сав народ, полази на своју Голготу, одакле ће сви заједно васкрснути и вазда живи бити. И он, као и Христос, бива издан од најближих, али га то не поколеба. Лазар причешћује своју војску, као и Христос своје ученике на Тајној вечери. Христос показује своју љубав према Богу Оцу, Духу Светом и према свакој твари својим страдањем на крсту. Лазар показује исто то – он страда за оног који је страдао за њега. Косовско, Лазаревско, српско опредељење било је јасно: све за Христа, Христа ни за шта. Они на делу испуњавају реч Христову: „Од ове љубави нема веће, да ко живот положи за пријатеље своје“ (Јн 12, 13). Једном за свагда српски народ је изабрао пут којим иде ка Небу и Царству Божијем, опредељење је трајно и вечно: „Ми пут свој знамо, пут Богочовека“ (Алекса Шантић).

У новије доба има више покушаја брисања памћења и Косовсколазаревског завета – српског Завета. Многи желе да избришу и пониште тај духовни код. Сетимо се 1941. године и бомбардовања Београда од стране нацистичке Немачке. Сам Хитлер наређује да се у првом налету бомбардера уништи Народна библиотека Србије, што је и учињено. Уништено је непроцењиво културно благо српског народа; летописи, повеље, рукописне књиге, хрисовуље итд., са јасним циљем брисања памћења једног народа. После рата доласком на власт комунистичке партије наставља се рад на затирању српског памћења, а од почетка 21. века започето настављају нови управитељи и владари Србије, само не отворено већ прикривено под плаштом демократизације друштва и наметањем западних културних вредности. Зато Његошева реч звучи као да је упућена данашњем српском нараштају:

„Бог се драги на Србе разљути
За њихова смртна сагрешења.
Наши цари закон погазише,
Почеше се крвнички гонити,
Један другом вадит очи живе;
Збацише владу и државу,

За правило лудост изабраше...
Великаши, грдне кукавице,
Постадоше рода издајице...
Великаши, проклете им душе,
На комате раздробише царство...“

Српски народ је заветни народ. Народ који се одржао и све издржао, благодарећи Косову и Косовском завету. Црква му је била тумач Косова, а Косово тумач свега што се догодило пре и после пропасти земаљског царства српског. Косовско опредељење је трајно присутно у историји и духовној судбини српског народа:

„Косово нити је престало нити је нестало, нити ће икад док је нас“
(Исидора Секулић).

Исто тако важно је не заборавити чињеницу да смо сви ми повезани невидљивим нитима са нашим прецима и са нашим потомцима. Велика је одговорност на сваком човеку да не прекине ту нит издајом Завета. Како рече Стеван Раичковић у својој песни „Нити“:

„Једном нас ту, где нас има,
Неће бити.
Ми смо нити
Које вежу нерођене са мртвима.“

Један народ може изгубити територију, повратиће је. Може упропастити привреду – економију, обновиће је. Ако изгуби сећање и историјско памћење, ако избрише свој духовни код и печат, све оно што је утицало на стварање националне свести: вера, народно предање, митови и симболи, онда је трајно изгубљен, нестаће са историјске позорнице. Ако Срби као народ забораве Косовски завет и опредељење за Царство Небеско иста их судбина чека. Реч песника опомиње потомке Светог кнеза Лазара:

„Једном прогнани са Неба
Бићемо прогнани и са Земље,
Владико
Код Неба без Неба
Код Земље без Земље
Код Косова без Косова
Код Милоша без Милоша
Код Себе без Себе

Помоз, Боже, јаднијем Србима
Моли се, Владико
Подвикни, Господару!“ (Ранко Јововић)

Протојереј-ставрофор Светолик Марковић

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА

Радним даном: Јутарње - 07:30
Вечерње - 18:00 (петком у наставку Акатист Богородици)
Суботом: Света Литургија - 08:00
Вечерње - 18:00
Недељом: Јутарње - 08:00
Света Литургија – 09:00 (и празником са црвеним словом)

hramsvetogsavekraljevo

036 314 033